

Έκθεση Παρακολούθησης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS³) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας Έτους 2020

Συνοπτική Παρουσίαση για την Ενημέρωση των Πολιτών

Εισαγωγή

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ), η οποία σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) ανήκει στις περιφέρειες με μέτριες επιδόσεις καινοτομίας, επιδιώκει τα τελευταία χρόνια να αναδειχθεί και στον τομέα της Έρευνας και Ανάπτυξης.

Με δείκτες ανεργίας, γήρανσης του πληθυσμού και μεταβολής του ΑΕΠ από τους χειρότερους συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ελλάδας, η ΠΔΜ κατορθώνει να πραγματοποιεί δαπάνες E&A με ρυθμό αύξησης, ο οποίος κινείται σε υψηλότερα επίπεδα από το μέσο όρο της χώρας.

Παρόλα αυτά χρειάζεται μεγαλύτερη εντατικοποίηση των προσπαθειών από τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, ώστε να βελτιωθεί η θέση της όχι μόνο στους δείκτες καινοτομίας, αλλά και στο επίπεδο οικονομικής της ανάπτυξης.

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΔΜ

Την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS³) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καθόρισαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της που σχετίζονται κατά κύριο λόγο με τους κλάδους που κυριάρχησαν στην περιοχή (ενέργεια και γούνα) και αποτέλεσαν τα κύρια ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα επί σειρά δεκαετιών.

Οι τομείς – κλάδοι προτεραιότητας (Τ-Κ.Π) που περιλαμβάνονται στη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της ΠΔΜ ανήκουν σε 4 ενότητες:

1. Αγοδιατροφή (Μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων / Τρόφιμα, ποτά)
2. Περιβάλλον (Ενέργεια/ΑΠΕ-Τηλεθερμάνσεις - Μεταλλικές κατασκευές - Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων)
3. Εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα /Γούνα
4. Τουρισμός

Αγοδιατροφή

Γούνα

Περιβάλλον /
Ενέργεια

Τουρισμός

Ερευνητικοί φορείς στην ΠΔΜ

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, στον πυρήνα των δομών - φορέων Έρευνας, Τεχνολογίας Ανάπτυξης Καινοτομίας (ΕΤΑΚ), βρίσκονται:

- Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (με 7 Σχολές και 22 Τμήματα)
- Το Ινστιτούτο Χημικών Διεργασιών & Ενεργειακών Πόρων, παράρτημα του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης που λειτουργεί στην Πτολεμαΐδα (ΕΚΕΤΑ / ΙΔΕΠ),

Πληθώρα ερευνητικών έργων υλοποιούν οι:

- ΔΙΑΔΥΜΑ Α.Ε (Διαχείριση Απορριμάτων Δυτ. Μακεδονίας Α.Ε)
- ΚΕΠΕ (Κέντρο Περιβάλλοντος)
- GluBE (Cluster Βιοοικονομίας και Περιβάλλοντος Δυτικής Μακεδονίας)

Έρευνα και Ανάπτυξη στην ΠΔΜ

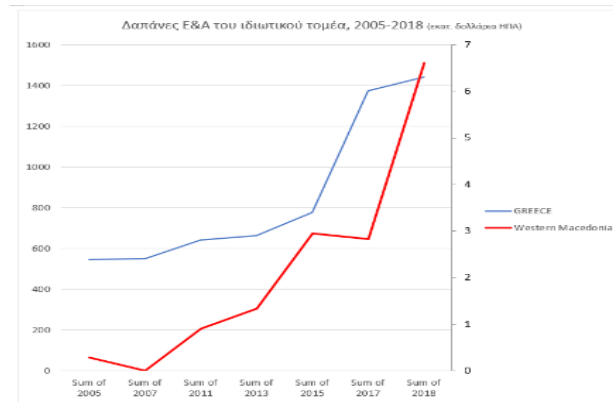
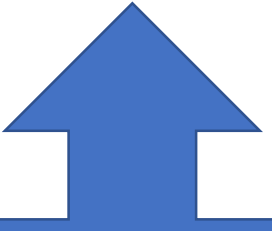
Η προσπάθεια την οποία καταβάλλει η ΠΔΜ στον τομέα της Έρευνας και Ανάπτυξης φαίνεται ξεκάθαρα στο ποσοστό αύξησης των δαπανών Ε&Α Έρευνας και Ανάπτυξης, η οποία καταγράφεται μεταξύ των ετών 2005-2018 και είναι της τάξης του:

- 2.260,71% έναντι 175,44% στο επίπεδο της χώρας για τον ιδιωτικό τομέα

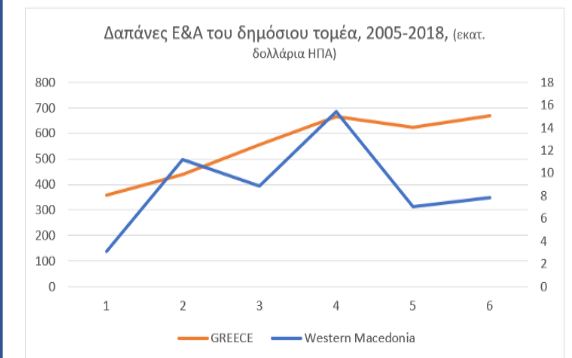
- 155,37% έναντι 86,54% για τον δημόσιο τομέα.

Δαπάνες 2005-2018
 Ε&Α του Ιδιωτικού
 τομέα
 ΠΔΜ 2.260,71%
 Ελλάδα 175,44%

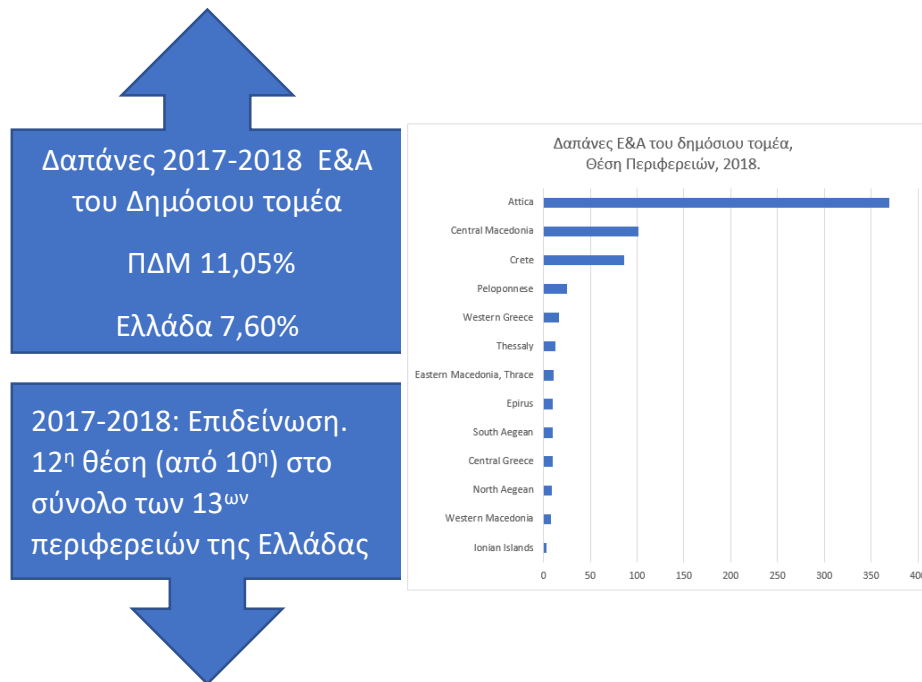
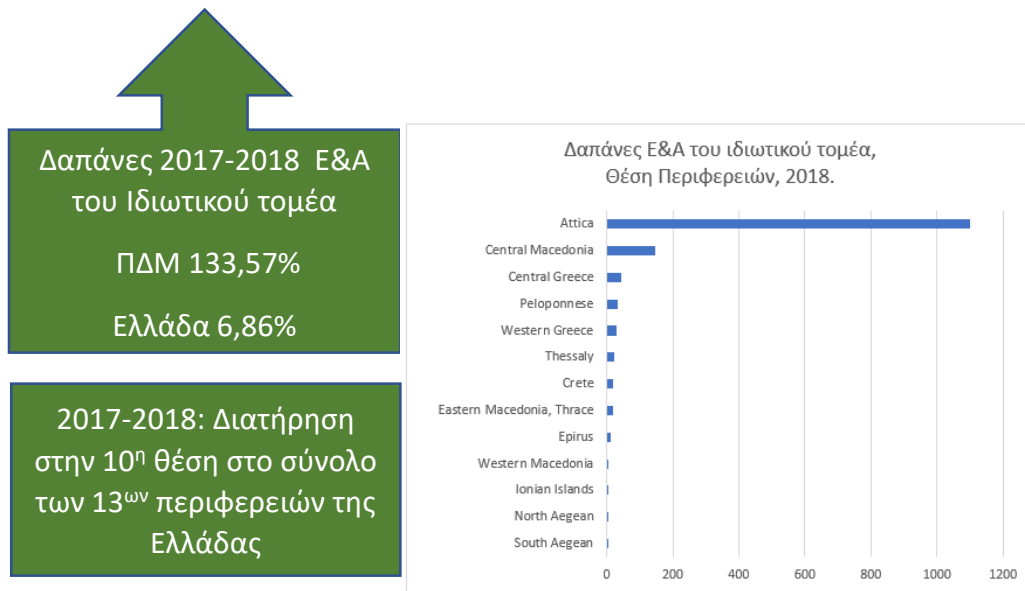
Δαπάνες 2005-2018
 Ε&Α του Δημόσιου
 τομέα
 ΠΔΜ 155,37%
 Ελλάδα 86,54%

Δαπάνες Ε&Α στην ΠΔΜ, 2018

Παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός μεταβολής των δαπανών Ε&Α του ιδιωτικού τομέα μεταξύ 2017-2018 αυξήθηκε κατά 133.57% έναντι 6,86% σε επίπεδο χώρας, η θέση της ΠΔΜ παρέμεινε αμετάβλητη.

Οι δαπάνες Ε&Α που πραγματοποίησε ο δημόσιος τομέας στην ΠΔΜ αν και επίσης αυξήθηκαν το ίδιο διάστημα, η μεταβολή ήταν πολύ μικρότερη (11,05%) συγκριτικά με αυτές του ιδιωτικού τομέα και οδήγησε στην επιδείνωση της θέσης της ΠΔΜ συγκριτικά με τις 13 περιφέρειες (12^η θέση από 10^η).

Δείκτες Περιφερειακής Καινοτομίας

Με βάση τον περιφερειακό δείκτη καινοτομίας για το 2019 η ΠΔΜ βρίσκεται στην 5η θέση ανάμεσα στις 13 περιφέρειες.

Αναφορικά με τους επιμέρους Δείκτες Περιφερειακής Καινοτομίας παρατηρείται:

Μεγάλη βελτίωση:

- Επιστημονικές δημοσιεύσεις με κορυφαίες αναφορές
- Δαπάνες E&A ιδιωτικού τομέα
Πωλήσεις νέων προϊόντων/καινοτομίας επιχείρησης
- Αιτήσεις ευρεσιτεχνίας
- Άτομα ηλικίας 30-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Θετική εξέλιξη:

- Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται
- Δαπάνες καινοτομίας εκτός E&A
- Δια βίου μάθηση

Αρνητική μεταβολή:

- Κοινές δημοσιεύσεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα
- Καινοτομία μάρκετινγκ /οργανωσιακή

Έργα RIS στην ΠΔΜ, 2014 - 2020

Κατά το διάστημα 2014-2020 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας χρηματοδοτήθηκαν 201 έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης, συνολικής Δημόσιας Δαπάνης ύψους 119.625.948,76€ .

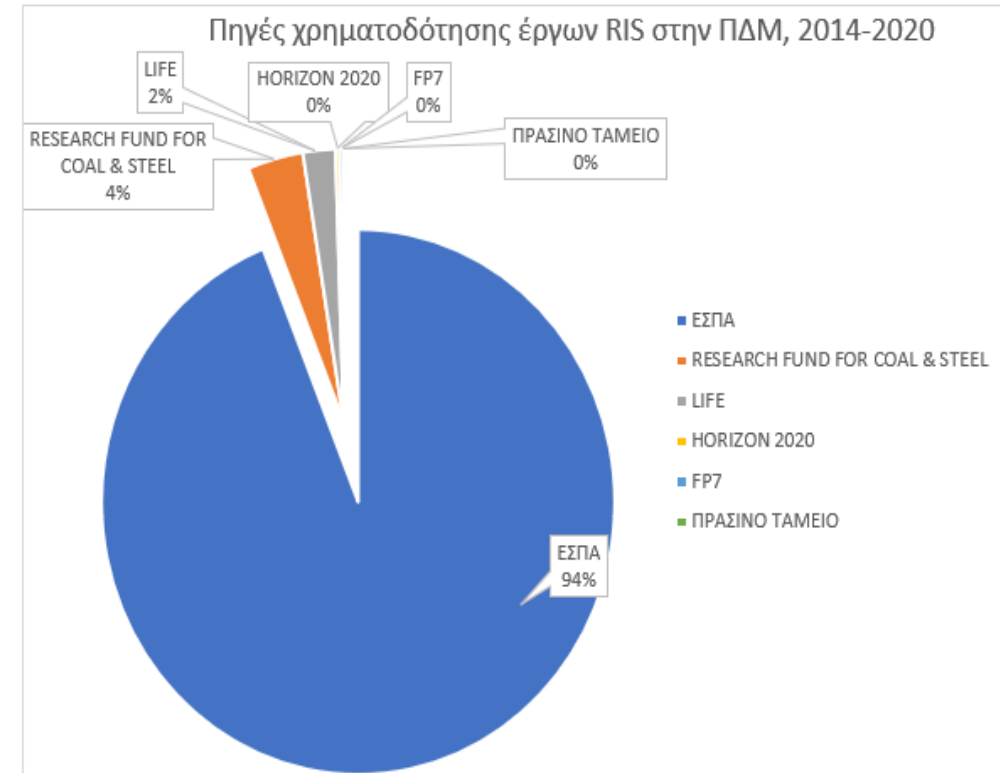
Στη διάρκεια του 2018 εντάχθηκαν τα περισσότερα έργα RIS (68) ενώ εντός του 2020 εντάχθηκαν άλλα 52. Μέχρι 31/12/2020 κανένα απο τα ενταγμένα έργα δεν ολοκληρώθηκε.

Χρηματοδοτικές Πηγές – Έργα RIS

Κατά το διάστημα 2014-2020 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας:

- Τα περισσότερα έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ (Interreg, ΕΠΑνΕΚ, ΕΠ ΠΔΜ, ΥΜΕΠΕΡΑΑ κ.α.), το οποίο κάλυψε το 94% της χρηματοδότησης.
- Το υπόλοιπο 6% χρηματοδοτήθηκε από άλλες ευρωπαϊκές πηγές (HORIZON, RESEARCH FUND FOR COAL & STEEL, LIFE, Πράσινο ταμείο, FP7).

Πηγή: ΟΠΣ, Όλες οι αναφερόμενες Διαχειριστικές Αρχές, μεμονωμένοι δικαιούχοι των έργων.
Επεξεργασία Δομή RIS Δ. Μακεδονίας

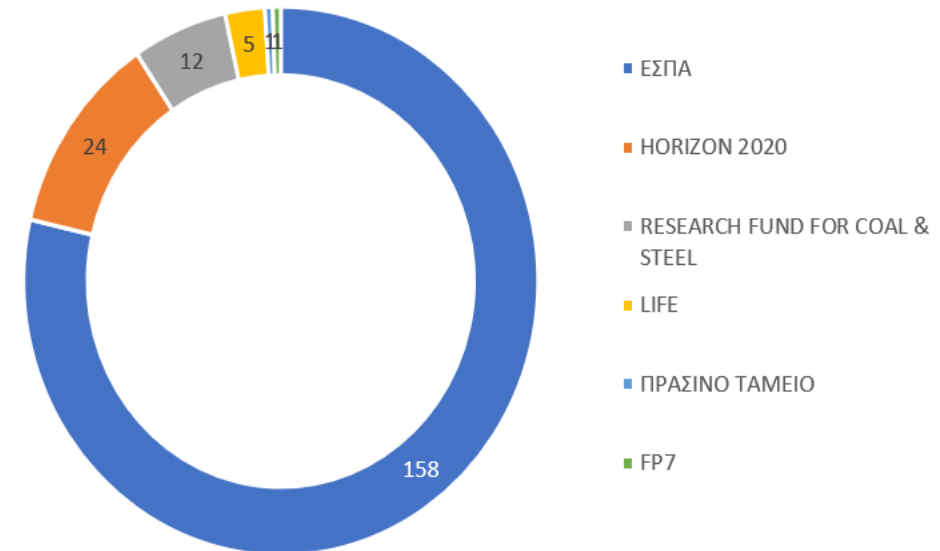
Χρηματοδοτικές Πηγές – Έργα RIS

Από τα 201 έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης, τα 158 χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ. Άλλες Ευρωπαϊκές πηγές χρηματοδότησαν τα υπόλοιπα έργα.

Συγκεκριμένα:

- 24 έργα RIS χρηματοδοτήθηκαν από το Horizon
- 12 από το RESEARCH FUND FOR COAL & STEEL
- 5 από το LIFE
- Το Πράσινο ταμείο και το FP7 χρηματοδότησαν από 1 έργο.

201 έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΔΜ

Πηγή: ΟΠΣ, Όλες οι αναφερόμενες Διαχειριστικές Αρχές, μεμονωμένοι δικαιούχοι των έργων.
Επεξεργασία Δομή RIS Δ. Μακεδονίας

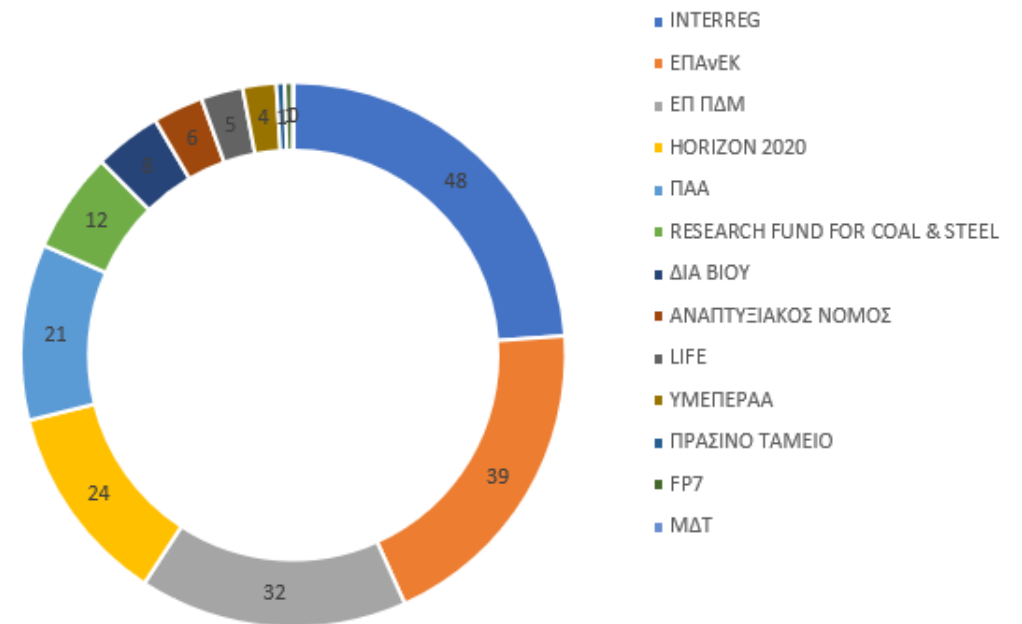
Χρηματοδότηση απο το ΕΣΠΑ – Έργα RIS

Αναφορικά με το ΕΣΠΑ (158 έργα):

- από το INTERREG χρηματοδοτήθηκαν 48 έργα RIS,
- από το ΕΠΑνΕΚ 39,
- από το ΕΠ ΠΔΜ 32
- και από το ΠΑΑ 21

Από τον Αναπτυξιακό Νόμο 3908/2011 χρηματοδοτήθηκαν 6 έργα που πραγματοποίησαν δαπάνες που σχετίζονται με εφαρμογή προηγμένης τεχνολογίας και καινοτομίας, καλύπτοντας το 0,52% του συνολικού προϋπολογισμού των έργων RIS.

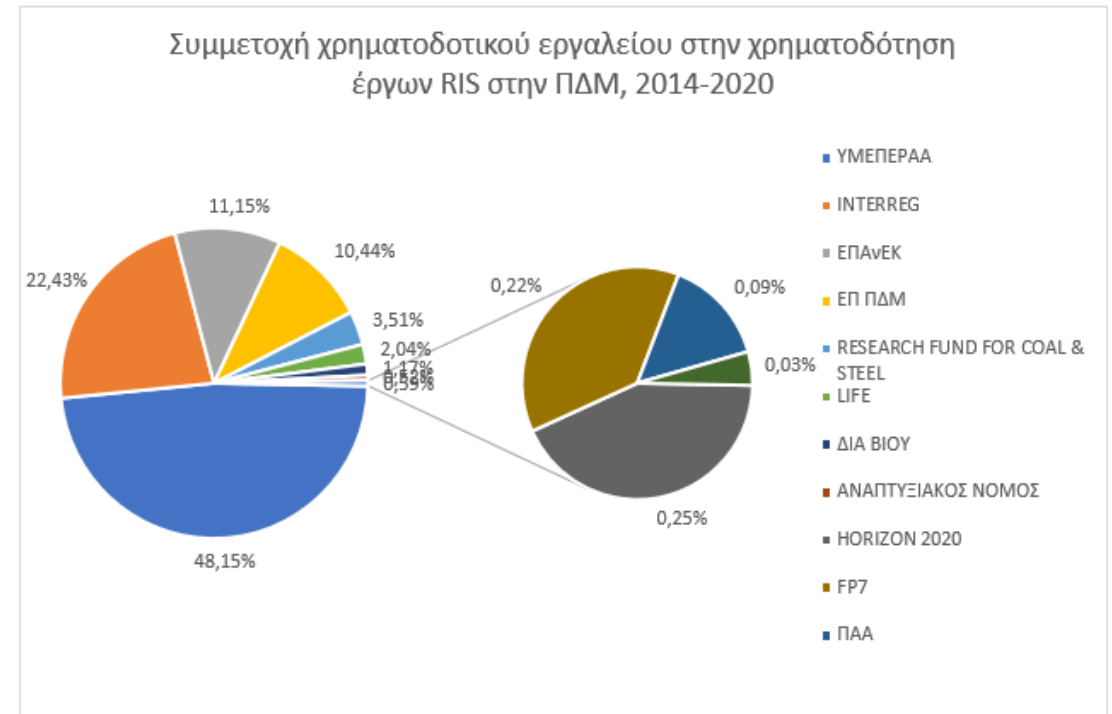
201 Έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης στην ΠΔΜ, ανά χρηματοδοτικό εργαλείο

Πηγή: ΟΠΣ, Όλες οι αναφερόμενες Διαχειριστικές Αρχές, μεμονωμένοι δικαιούχοι των έργων.
 Επεξεργασία Δομή RIS Δ. Μακεδονίας

Συμμετοχή χρηματοδοτικών πηγών στα έργα RIS της ΠΔΜ

- Από το ΥΜΕΠΕΡΑΑ αν και χρηματοδοτήθηκαν μόλις 4 έργα, ο προϋπολογισμός τους καλύπτει το 48,15% της συνολικής χρηματοδότησης για έργα RIS στην ΠΔΜ, καθώς αφορούν έργα τηλεθέρμανσης.
- Τα διασυνοριακά του INTERREG χρηματοδότησαν 48 έργα συμβάλλοντας στη διαμόρφωση του προϋπολογισμού κατά 22,43%. Το ίδιο ποσοστό, αθροιστικά, κάλυψαν τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑνΕΚ και το ΕΠ ΠΔΜ.
- Το Horizon αν και χρηματοδότησε 24 έργα, ο προϋπολογισμός τους μόλις καλύπτει το 0,25% επί του συνόλου των έργων RIS.

Πηγή: ΟΠΣ, Όλες οι αναφερόμενες Διαχειριστικές Αρχές, μεμονωμένοι δικαιούχοι των έργων.
 Επεξεργασία Δομή RIS Δ. Μακεδονίας

Έργα RIS της ΠΔΜ- Δείκτες

Με βάση τα στοιχεία που αντλήθηκαν από το ΟΠΣ, η ΠΔΜ φαίνεται ότι πετυχαίνει τις τιμές στόχου, σε επίπεδο εντάξεων έργων, στους παρακάτω δείκτες:

Με ποσοστό που υπερβαίνει το 95%

- ✓ Αριθμός ερευνητών που εργάζονται σε βελτιωμένες εγκαταστάσεις ερευνητικών κέντρων (CO25)
- ✓ Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα (CO26)
- ✓ Ερευνητικές Υποδομές που ενισχύονται (SO033)
- ✓ Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου (CO34)
- ✓ Άνεργοι συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων (CO01)

Με ποσοστό μικρότερο από 25%

- ✓ Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις (CO02)
- ✓ Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη (CO01)
- ✓ Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη (CO05)

Έργα ανά κλάδο RIS της ΠΔΜ

Ο μεγαλύτερος αριθμός έργων αλλά και το ύψος της δημόσιας δαπάνης που εντάχθηκαν και υλοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατά το διάστημα 2014-2020 αφορά σε έργα για το περιβάλλον-ενέργεια και την αγροδιατροφή, γεγονός που καταδεικνύει τη σημασία λειτουργίας ερευνητικών κέντρων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με ανάλογα θεματικά αντικείμενα για την έρευνα & ανάπτυξη και υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων λειτουργίας. Ελάχιστα είναι τα έργα έξυπνης εξειδίκευσης που αφορούν στον κλάδο της γούνας και στον τουρισμό.

Περιβάλλον /
Ενέργεια

Αγροδιατροφή

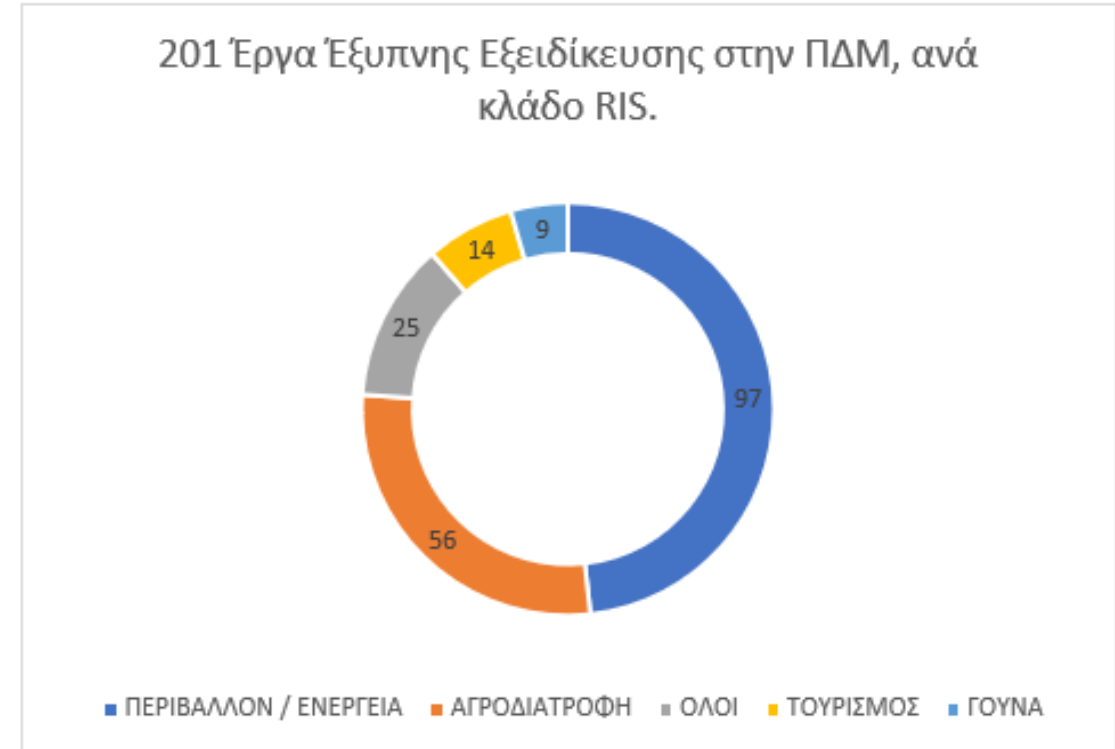
Τουρισμός

Γούνα

Έργα ανά κλάδο RIS της ΠΔΜ

Συγκεκριμένα, τα 201 έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης που εντάχθηκαν και υλοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στο διάστημα 2014-2020 κατανέμονται ως εξής στους 4 τομείς RIS της ΠΔΜ:

- Στην πρώτη θέση είναι το Περιβάλλον/Ενέργεια με 97 έργα.
- Ακολουθεί η Αγροδιατροφή με 56.
- Ο Τουρισμός με 14.
- Η Γούνα με 9.
- 25 έργα αφορούν όλους τους ανωτέρω τομείς.

Πηγή: ΟΠΣ, Όλες οι αναφερόμενες Διαχειριστικές Αρχές, μεμονωμένοι δικαιούχοι των έργων.
Επεξεργασία Δομή RIS Δ. Μακεδονίας

Προϋπολογισμός έργων ανά κλάδο RIS

Ο προϋπολογισμός (Δημόσια Δαπάνη) των 201 ενταγμένων έργων RIS της ΠΔΜ κατά το διάστημα 2014-2020 ανέρχεται σε 119.625.948,76€.

- Το 73,78% αφορά έργα για τον Περιβάλλον / Ενέργεια
- και το 13,20% την Αγροδιατροφή.
- Μόλις 4% απορροφούν τα έργα στους κλάδους του Τουρισμού και της Γούνας.
- Ένα ποσοστό 9% απορροφάται από έργα που αφορούν όλους τους κλάδους.

Πηγή: ΟΠΣ, Όλες οι αναφερόμενες Διαχειριστικές Αρχές, μεμονωμένοι δικαιούχοι των έργων.
Επεξεργασία Δομή RIS Δ. Μακεδονίας